

Postanowienie z dnia 16 września 2002 r.

I PKN 684/01

Obowiązek orzekania ponad żądanie (art. 477¹ § 1 k.p.c.) nie oznacza, że sąd może orzec o roszczeniach opartych na faktach, które nie zostały wskazane i następnie udowodnione jako uzasadnienie zgłoszonych roszczeń, wyręczając dowodową inicjatywę pracownika.

Sędzia SN Andrzej Kijowski

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 września 2002 r. sprawy z powództwa Zdzisława R. przeciwko Hucie „K.” Spółce Akcyjnej w D.G. o odszkodowanie i ustalenie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 12 lipca 2001 r. [...]

o d m ó w i ł przyjęcia kasacji do rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Dąbrowie Górniczej wyrokiem z dnia 13 lutego 2001 r. [...] oddalił powództwo powoda Władysława R. przeciwko pozwanej Hucie K. S.A. w D.G. o ustalenie, iż jego schorzenia w postaci choroby wibracyjnej i pylicy płuc są związane z warunkami świadczenia pracy u pozwanej i - pomimo negatywnej decyzji Powiatowego Inspektora Sanitarnego w D.G., zatwierdzonej przez Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w K. - stanowią chorobę zawodową, zasądzenia z tego tytułu odszkodowania w wysokości 10.000 zł, a ponadto ustalenia występowania choroby zawodowej w postaci przewlekłego schorzenia narządu ruchu spowodowanego sposobem wykonywania pracy. W motywach tego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy podał, że powód mógłby w niniejszym procesie domagać się na podstawie przepisów prawa cywilnego odszkodowania z tytułu choroby wibracyjnej i pylicy płuc, lecz nie udowodnił żadnej z przesłanek odpowiedzialności pracodawcy. Natomiast żądanie odszkodowania z tytułu innych schorzeń zawodowych jest przed-

wczesne, gdyż wymaga uprzedniego wyczerpania trybu postępowania przed organami administracji sanitarnej. Apelację wniesioną przez powoda oddalił Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 12 lipca 2001 r. [...] dzielając ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz przypisaną im kwalifikację prawną.

Kasację od powyższego wyroku wniósł w imieniu powoda radca prawny Komisji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” Huty K. S.A. w D.G., zarzucając błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie prawa materialnego, jak też naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności naruszenie: „art. 7 i art. 9 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych; pkt 2 i 16 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 listopada 1983 r. w sprawie chorób zawodowych; art. 2, art. 7, art. 32 i art. 177 Konstytucji; art. 6 k.c.; art. 227, art. 233 § 1, art. 245, art. 252, art. 258, art. 278, art. 286, art. 299, art. 473 i art. 477¹ k.p.c.”. Na tej podstawie skarżący domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia przez uwzględnienie powództwa i ustalenie występowania zawodowej choroby wibracyjnej i pylicy płuc oraz zasądzenia z tego tytułu odszkodowania w kwocie 10.000 zł, ewentualnie uchylenia kwestionowanego rozstrzygnięcia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu - w obu przypadkach - kosztów procesu według norm przepisanych.

Ponadto skarżący wniósł o „rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego, czy w postępowaniu przed sądami pracy pierwszeństwo ma zasada wynikająca z art. 6 k.c., czy też z art. 477¹ k.p.c.”. Natomiast w piśmie procesowym z dnia 26 października 2001 r., wniesionym przed upływem miesięcznego terminu z art. 393⁴ §1 k.p.c. i zatytułowanym „uzupełnienie kasacji powoda”, skarżący podał, że okolicznościami uzasadniającymi rozpoznanie kasacji są: „1) nie odbieranie powodowi ostatniej nadziei na prawo i sprawiedliwość w Rzeczypospolitej Polskiej; 2) konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego, od którego zależy końcowy wynik w niniejszej sprawie; 3) możliwość naprawienia przez Sąd Najwyższy wyroków Sądu Rejonowego i Okręgowego (wiara w dogłębne i wszechstronne rozpatrzenie sprawy); 4) oczekiwanie na ziszczenie się uprawnień konstytucyjnych (art. 67 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 175 ust. 1 i art. 193 Konstytucji); 5) celowość ostatecznego rozpatrzenia sprawy przez polski Sąd; 6) chęć zaoszczędzenia zbędnych kosztów polskim podatnikom w razie ewentualnego wniesienia skargi przez powoda do Europejskiego Trybunału

Prawa Człowieka w Strasbourgu i uzyskania pozytywnego wyroku. Koszty te po korzystnym (dla powoda) wyroku polskiego Sądu poniesie tylko pracodawca”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje :

Kasacja nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania. Co prawda wnoszący kasację twierdzi, że w przedmiotowej sprawie występuje zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania, czy w sporach z zakresu prawa pracy „pierwszeństwo ma zasada wynikająca z art. 6 k.c., czy też z art. 477¹ k.p.c.”, lecz nie wskazuje, którą z trzech jednostek redakcyjnych tego ostatniego przepisu ma na względzie, a nawet w żaden sposób nie wyjaśnia na czym zagadnienie to polega. Jedyne więc sposób sformułowania odpowiedniego fragmentu kasacji pozwala spekulować, że chodzi o relację między art. 6 k.c. i art. 477¹ § 1 k.p.c., przy czym regulacje wynikające z powołanych przepisów stanowią zdaniem pełnomocnika „zasady” wzajemnie konkurencyjne, czy wręcz sprzeczne. Tymczasem sugestia ta nie ma racjonalnego uzasadnienia. Z przepisu art. 6 k.c. wynika bowiem, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. To samo wskazuje procesowy odpowiednik tego przepisu, a więc art. 232 k.p.c., stanowiący, iż dowody dla stwierdzenia faktów, z których można wywodzić określone skutki prawne, obowiązane są wskazywać bezpośrednio same strony, choć sąd może wyjątkowo dopuścić także dowód niewskazany przez stronę. Natomiast szczególny przepis art. 477¹ § 1 k.p.c., dotyczący postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy, stanowi, że sąd wydając wyrok orzeka o roszczeniach, które wynikają z faktów przytoczonych przez pracownika także wówczas, gdy roszczenie nie było objęte żądaniem pracownika lub było zgłoszone w rozmiarze mniejszym niż usprawiedliwiony wynikiem postępowania. Obowiązek orzekania ponad żądanie nie oznacza jednak, że sąd mógłby orzec o roszczeniach opartych na faktach, które nie zostały wskazane i następnie udowodnione jako podłoże (uzasadnienie) zgłoszonych roszczeń. Sąd pracy nie może więc na podstawie art. 477¹ §1 k.p.c. wyręczać dowodowej inicjatywy pracownika, zdejmując z niego ciężar prowadzenia dowodów. Pośrednio świadczy o tym również art. 477¹ § 1¹ k.p.c., który jedynie w sprawach o ustalenie istnienia stosunku pracy stanowi wyjątkowo, że sąd pracy nie może oddalić powództwa tylko na tej podstawie, iż powód nie udowodnił wszystkich faktów niezbędnych do takiego ustalenia i w takim ewentualnie wypadku sąd z urzędu prowadzi postępowanie dowodowe. Innymi słowy, z zastrzeżeniem powołanego wyjątku, sąd pracy może ponad żądanie orzec

jedynie w granicach faktów udowodnionych przez pracownika. Między uregulowaniem ciężaru dowodu i kompetencją orzekania ponad żądanie nie ma zatem przeciwnieństw sugerowanych przez skarżącego.

Za przyjęciem skargi do rozpoznania nie przemawiają tym bardziej okoliczności wskazane w cytowanym wyżej „uzupełnieniu kasacji”. Ich katalog i stylizacja świadczą co najwyżej o próbie „wzmocnienia” niezwykle słabego skądinąd uzasadnienia podstaw kasacji, by nie powiedzieć wprost, że świadczą o warsztatowej bezradności wnoszącego kasację.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393⁷ § 2 w związku z art. 393 §1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====